

27.9.2013

Valtiovarainministeriö
Kuntien tehtävien arviointi- työryhmän
alatyöryhmä

Viite: VM107:00/2011

Asia: Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen valmistelu. Rakennepoliittisen ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen kuntien tehtävien osalta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt kirjeellään 6.9.2013 ministeriöitä aloittamaan valmistelun kuntien tehtävien vähentämisen osalta välittömästi. Ehdotukset tulee toimittaa syyskuun aikana.

Liikenne- ja viestintäministeriö on arvioinut tehtäviä valtiovarainministeriön raportin 2/2013 Kuntien tehtävien kartoitus – pohjalta.

Lähtökohtana valtio-kuntatyönjaon tarkastelussa oli se, miten lainsäädännössä kunnille annetut tehtävät toimivat yhteen valtion tehtävien kanssa, ja voidaanko kuntien tehtäviä siirtää valtiolle samalla työnjakoa selkeyttäen ja organisointia tehostaen. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tehtävät on arvioitu kartoituksen yhteydessä.

Kartoituksen mukaan LVM:n hallinnonalalla oli kunnilla 62 tehtävää, jotka sisälsivät 24 velvoitetta (s.34). LVM:n osalta oli kolmanneksi eniten tehtäviä vaikkakin velvoitteita oli muihin hallinnonaloihin nähden suhteessa huomattavasti vähemmän.

Raportissa on käsitelty myös valtion ja kuntien toisiinsa liittyviä tehtäviä. Kuntien tehtäviä, jotka liittyvät prosessiin, johon kuuluu myös valtion palveluita oli 35, joista 8 osalta on ilmoitettu syytä olevan selvittää tehtäväjaon muutosta (s.54). Tässä vertailussa LVM:n hallinnonala oli toinen.

Kuntien tehtäviä ja tehtäväkokonaisuuksia on tarkasteltu seuraavassa tehtäväryhmittäin.

1. Joukkoliikenteen palvelutason määrittelyyn ja joukkoliikenteen kilpailuttamiseen kuuluvat tehtävät.

Joukkoliikenteen järjestäminen on kuntien tehtävä. Liikenne- ja viestintäministeriö hoitaa valtakunnallisen joukkoliikenteen palvelutason määrittämisen, kunnat paikallisen joukkoliikenteen palvelu-tason määrittelyn. ELY kilpailuttaa ja rahoittaa muiden kuin seudullisten toimivaltaisten viranomaisten hoitaman joukkoliikenteen.

Reittiliikenneluvan myöntää alueesta riippuen kunta alueellaan tai seudullinen kunnallinen viranomainen laissa määritellyillä kaupunkiseuduilla taikka ELY-keskus.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö

Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki

Postiosoite
PL 31

00023 Valtioneuvosto

Puhelin
029516001

www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi

kirjaamo@lvm.fi

Raportissa on todettu, että joukkoliikenteen toimintoja hoidetaan lakisääteisesti neljällä tasolla; valtakunnallisesti, ELY-keskusten toimesta niiden alueilla, seudullisen kunnallisen viranomaisen toimesta laissa erikseen määriteltyjen alueiden osalta, ja kuntatasolla. Tehtäviä hoidetaan kovin monella tasolla. Raportissa esitetään, olisiko syytä selvittää, voisivatko kuntauudistuksella luotavat uudet kunnat huolehtia joukkoliikenteen järjestämisestä kattavasti alueellisena kokonaisuutena.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että joukkoliikennelaki tuli voimaan vuonna 2009. Sen täytäntöönpano on kuitenkin yhä vireillä, koska laki sisältää siirtymäaikoja. Lain taustalla on suoraan velvoittava EU-lainsäädäntö, eli asetustasoinen ns. palvelusopimusasetus (EY N:o 1370/2007), jota laki siis vain täydentää. Joukkoliikennelaissa nimetään siten mm. asetuksen vaatimat toimivaltaiset viranomaiset, mukaan lukien useita kuntia. EU- asetus merkitsi suurta muutosta linja-autoliikenteen hankintaan ja järjestämiseen Suomessa, mukaan lukien kilpailuttamisen lisäämisen, minkä vuoksi monia sen soveltamista koskevia kohtia yhä arvostellaan voimakkaasti varsinkin linja-autoyrittäjätaholta. Eduskunnan liikennevaliokunta myös seuraa lain täytäntöönpanoa aktiivisesti. Lakia on muutettu äskettäin lisäämällä toimivaltaisia viranomaisia.

Joukkoliikennelain täytäntöönpanoa ja kuntien tehtäviä joukkoliikennelain nojalla ei kuitenkaan voi tarkastella erikseen. Kyseisellä lailla on selkeä yhteys liikenne- ja viestintäministeriön alulle panemaan henkilöliikenteen kokonaisuudistusta koskevaan, laajaan hankkeeseen. Hanke kuuluu VATU- ohjelmaan liikenne- ja viestintäministeriön vaikuttavuus- ja tuloksellisuushankkeena.

Tässä uudistuksessa tarkoituksena on tarkastella paitsi joukkoliikennettä myös kaikkia muita, eri hallinnonalojen toimesta hoidettuja, tuettuja henkilökuljetuksia kuten kuntien vastuulla olevia opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kuljetuksia sekä Kelan korvaamia henkilökuljetuksia kokonaisuutena niin, että kyseiset kuljetukset voitaisiin hoitaa nykyistä tehokkaammin. Tarkoitus on päästä eroon nykyisestä hajautetun suunnittelun ja rahoituksen mallista ja sitä rajoittavan lainsäädännön esteistä. Ilman kehittämistoimenpiteitä julkiset menot lisääntyisivät ikärakenteen muutoksen myötä ja/tai palvelujen laatu heikentyisi.

Henkilöliikenteen kokonaisuudistusta ohjaamaan kutsuttu työryhmä on juuri aloittamassa toimintaansa ja sen määräaika päättyy 30.4.2015. Työryhmän perustamisen taustalla on hallituksen kehysriihessä tehdyt päätökset maaliskuussa 2012 ja 2013 sekä valtioneuvoston periaatepäätös 16.5.2013.

2. Yksityisteiden rakentamiseen, rahoitukseen ja ylläpitoon liittyvät tehtävät (11 tehtävää).

Kunnat avustavat yksityisteiden rakentamista, ja valtio myöntää harkinnanvaraisia avustuksia yksityisteiden tekemiseen ja parantamiseen. Yksityisteiden hoidossa kunnan tehtäviin kuuluu kunnanavustuksen myöntäminen yksityisteille, yksityistietoimituksiin liittyvät ilmoittamis- ym. tehtävät, tielautakunnan päätösvaltaan kuuluvat eräät tehtävät (52 §), tielautakunnan toimitus, kunnan avustusta saaneen tien auki pitäminen ja tien käytön kieltäminen. Raportissa todetaan selvitystarve yksityisteiden rakentamiseen ja ylläpitoon kuuluvien prosessien ja työnjaon keventämiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että valtion ja kuntien sekä tieosakkaiden työnjakoa ja rahoitusta sekä muita yksityistielaisissa säädettyjä kuntien tehtäviä tullaan arvioimaan yksityistielain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Samassa yhteydessä arvioidaan myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla olevien nk. metsäautoteiden rahoitusvastuut. Yksityistielain kokonaisuudistus on mahdollista toteuttaa seuraavalla hallituskaudella.

3. Liikenneväyliin liittyvät kuntien tehtävät

Maanteiden ja rautateiden rakentaminen ja ylläpito kuuluvat valtion tehtäväkenttään. Valtion päävastuulla olevien maanteiden tienpitoon liittyen kunnille on annettu kuuluttamista, tienvarsimainontaa ja ilmoittelua, tienpitäjän tekemien päätösten tiedoksi antamista, lumiaitoja koskevia päätöksiä sekä vuorovaikutusta yleis- ja tiesuunnittelussa koskevia tehtäviä. Ratahankkeissa kunnat antavat lausuntoja, hoitavat kuuluttamista ja tiedoksiantoja radanpidon yleis- ja ratasuunnitteluun ja päätöksentekoon liittyen.

Raportissa todetaan selvitystarpeeksi tehtävien osittaisesta siirrosta kunnilta valtiolle tai uusien toimintamallien luominen tekniseen täytäntöönpanoon liittyvien tehtävien hoitamiseksi.

Maantie- ja ratalain velvoitteet ovat tällä hetkellä varsin vähäisiä kustannus- ja henkilöstövaikutuksia aiheuttavia. Tieliikennelaissa säädettyt kuntien tehtävät liittyvät mm. kevyen liikenteen yhteyksiin, pysäköintikiekon käyttöönottoon, liikenteen ohjauksen järjestämiseen erittäin rajatuissa tapauksissa. Tieliikennelain kokonaisuudistuksen yhteydessä tehtäviä tarkastellaan uudelleen.

Laki ajoneuvojen siirtämisestä sisältää useita tehtäviä kunnille. **Niistä liikenne- ja viestintäministeriö toteaa**, että näitä tehtäviä ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa nykyisestä.

Valtiovarainministeriön raportissa ei käsitellä valtion ja kuntien tehtävänjakoa yleisemmällä tasolla liikenteen infrastruktuurin ylläpitämisessä ja kehittämisessä.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että kansantalouden kannalta tehokkuus-
hyötyjen saamiseksi tulisi tarkastella valtion ja kuntien infrastruktuurin vastuunjako
laajemminkin. Tehtävien, vastuun ja rahoituksen tarkastelu tulee esille esimerkiksi
hallituksen rakennepoliittisen ohjelmaan sisältyvien metropolihallintoa koskevien
ehdotusten kohdalla.

4. Tie- ja katuverkon tietojärjestelmän perustaminen ja ylläpito

Laissa tie- ja katuverkon tietojärjestelmästä säädetään kunnan tehtäväksi järjestelmän
tietosisällön tuottaminen katujen ja hoitamiensa yksityisteiden osalta. Liikennevirasto ja
Maanmittauslaitos toimittavat tietojärjestelmään maanteitä koskevia tietoja.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että laki tie- ja katuverkon
tietojärjestelmästä uusitaan siten, että uuden lain on tarkoitus tulla voimaan vuoden
2014 alusta. Pykälä tietojärjestelmän perustamisesta kumotaan. Kunnat toimittavat
edelleen tietoja tietojärjestelmään sopimus pohjaisesti. Tarkoitus on kehittää tie- ja
katuverkon tietojärjestelmän ja kuntien tietojärjestelmien rajapintoja siten, että
tiedonsiirto voisi tapahtua suoraan kuntien järjestelmistä.

5. Telekaapelin sekä siihen liittyvän laitteen ja rakennelman sijoittaminen

Kunnan on alueellaan valvottava *telekaapeli sijoittamista*. Kunnan on tarvittaessa
koordinoitava teleyritysten telekaapeli sijoittamista myös silloin, kun kunnan alueella
tehdään useamman kuin yhden teleyrityksen telekaapeli rakentamis- ja
kunnossapitotöitä.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että kahdesta kunnalle osoitetusta
tehtävästä toisesta luovutaan ja toisen toimivaltaa täsmennetään. Muutos sisältyy
syyskaudella 2013 eduskunnan käsiteltäväksi annettavaan lakiesitykseen sähköisen
viestinnän lainsäädännön uudistamiseksi (tietoyhteiskuntakaari). Ehdotettu säännös
tietoyhteiskuntakaarissa: *Kunnan on tarvittaessa koordinoitava telekaapeli sijoittamista siten, että telekaapeli sijoittamisesta ja kunnossapidosta ei aiheudu
sellaista haittaa tai vahinkoa, joka on kohtuullisin kustannuksin vältettävissä erityisesti
silloin, kun kunnan alueella tehdään useamman kuin yhden teleyrityksen
viestintäverkkojen rakentamis- ja kunnossapitotöitä.* Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä,
että teleyrityksen rakennustyöt katujen alla tehtäisiin koordinoitusti.

Telekaapeli sekä siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylväs voidaan sijoittaa
toisen omistamalle tai hallitsevalle alueelle, jos sijoittamisesta sovitaan. Jos
sijoittamisesta ei päästä sopimukseen, kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi
teleyrityksen hakemuksesta päätöksellään antaa teleyritykselle sijoitusoikeuden

vahvistamalla telekaapelisuunnitelman. Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätös on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa teleyrityksen hakemuksesta.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että tietoyhteiskuntakaassa kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätösvalta laajenee kattamaan myös luvan sijoittaa radiomasto ja tukiasema ilman maan tai rakennuksen omistajan suostumusta. Rakennusvalvontaviranomaisen on myös valvottava tekemänsä päätöksen noudattamista. Tehtävää on vaikea organisoida muulle viranomaiselle kuin rakennusvalvontaviranomaiselle. Ehdotettuja säännöksiä arvioidaan sovellettavan vain poikkeuksellisissa tilanteissa. Säännöksellä halutaan turvata viestintäyhteydet kaikille käyttäjille.

6. Postilaatikon sijainnin määrittäminen

Postilaatikon sijainnin määrittelee kirjepalveluiden yleispalvelun tarjoaja tai muu postiyritys, jolle on asetettu velvollisuus postilaatikoiden sijainnin määrittelyyn. Paikkaa määriteltäessä on otettava huomioon laissa asetetut vaatimukset sekä annetut muut määräykset. Postilaatikon paikkaan tyytymätön asianosainen voi viedä asian kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätettäväksi. Yleispalvelun tarjoaja voi hakea rakennusvalvontaviranomaiselta päätöksen postilaatikon paikkaa koskevaan erimielisyyteen, jos postin saaja ei sijoita postilaatikkoa sen osoittamaan paikkaan mutta ei riitautu asiaa.

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tulee päätöksessään ottaa huomioon kysymykseen tulevan paikan muu käyttö, tarkoituksenmukaisen postitoiminnan vaatimukset sekä laissa asetetut vaatimukset ja muut määräykset.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että säännöstä on arvioitu viimeksi postilakia säädettäessä (HE 216/2010). Uuden postilain myötä postinjakelun järjestämiseen (käytännössä postilaatikon paikka) liittyvien valitusten käsittelyä yksinkertaistettiin aiemmasta. Postilaatikon sijoittamiseen liittyvät erimielisyydet on perusteltua antaa kunnan tehtäväksi, koska kunnassa sellaista paikallistuntemusta, jota tarvitaan asiasta päätettäessä. Valitusmahdollisuus on perusteltua säilyttää postinsaajan ja postiyrityksen aseman turvaamiseksi sekä postinjakelun luotettavuuden turvaamiseksi. Valitusasioiden siirtäminen esimerkiksi Viestintäviraston tai kuluttajaviranomaisten käsiteltäväksi edellyttäisi todennäköisesti kunnalta pyydettävää lausuntoa alueen olosuhteista, yms. Vuosittain valitustapauksia tulee koko maassa vireille arviolta 10–15 kappaletta. Postilaatikon paikkaan liittyvien valitusten käsittely on edelleen perusteltua säilyttää kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä.

Yhteenvetona ministeriö toteaa, että hallinnollinen työ kunnissa on volyymiltään vähäistä eikä säästöjä kovinkaan paljon kerry vaikka lupa- ym. - hallinnon määrää

vähennettäisiin. Liikenne- ja viestintäministeriö on valmis tarvittaessa osallistumaan jatkoselvityksiin oman hallinnonalansa osalta.

Harri Pursiainen
kansliapäällikkö

Marja Heikkinen-Jarnola
liikenne- ja viestintähallinnon controller

Liite: ote VM:n kuntien tehtävien kartoitusraportista, liite 2 s.137-138

Tiedoksi: LVM:n osastot
Erityisavustajat
Liikennevirasto
Liikenteen turvallisuusvirasto
Viestintävirasto

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin (09) 160 02	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	------------------------	--